

Prosesshefte

Møglestu Hovedgård og husmorskole

Ane Nordby Falkenhaus
Elise Shumei Villanger

Masteroppgave i arkitektur
Fakultet for arkitektur og design
NTNU
Veileder Jon Ivar Nordsteien
Vår 2018

Innhold

Oppmåling, registrering og informasjonsinnhenting	s. 5
Analysen	s. 9
Program og scenarioplanlegging	s. 10
Verdivurdering	s. 11
80-talls-påbygget	s. 14
Ankomstsituasjon	s. 15
Gaten og hagen	s. 16
Inngangspartier	s. 18
Vestibylene	s. 20
Verkstedet i kjelleren	s. 22
Fasadetester	s. 23
Referanser	s. 24

Oppmåling, registrering og informasjonsinnhenting

Vi startet første uken med oppmåling og registrering. Vi brukte mest tid i de eldre byggene, og foretok en forenklet oppmåling av 50-talls-tilbygget. Vi var 5 lange dager i og rundt byggene, foretok en grundig fotoregistrering, men tegnet ingen detaljer.

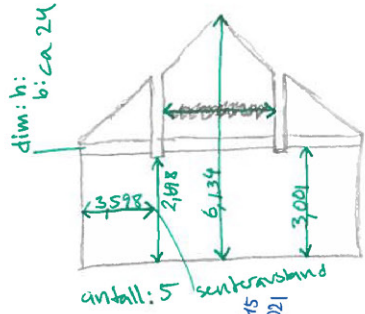
I ettertid ser vi at vi kunne trengt et par uker på å definere oppgaven i forkant av registreringen, og på planlegging av denne fasen. Vi ville ha brukt mer tid på registrering av 50-talls-tilbygget om vi visste at dette skulle bli vårt hovedfokus i oppgaven.

I påsken foretok vi en ekstra registrering, der vi fikk mulighet til å rette opp feil og misforståelser. Vi tegnet da detaljer av dører og vinduer. Vi foretok også et besøk på arkivet KUBEN i Arendal, og fikk tak i originaltegninger og tegninger fra 80-tallet.

Sentrale kilder:

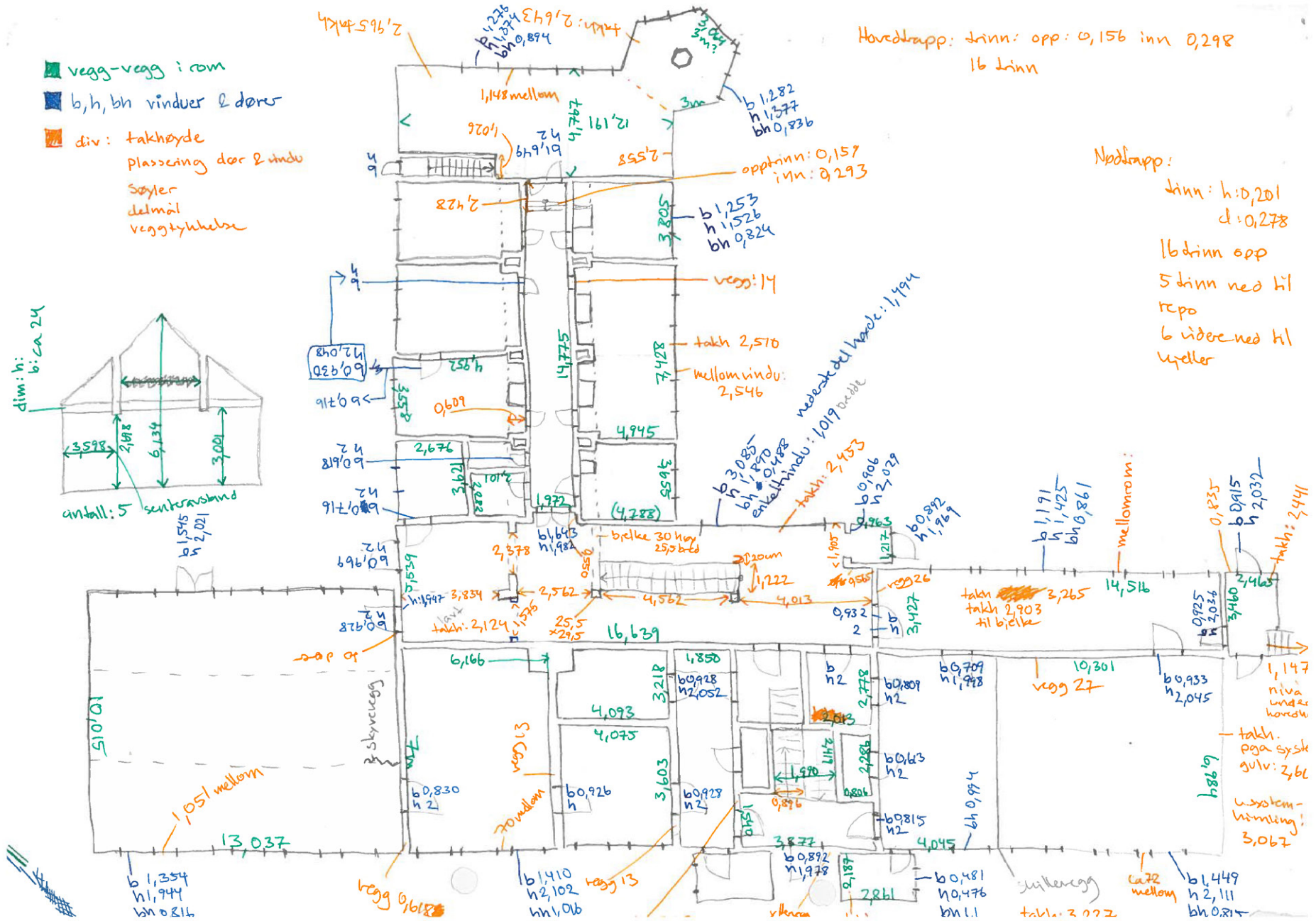
- Samtaler med Else Rønnevig og Lillesand Husflidslag
- Heftet *Husmorskolen på Møglestu*
- Artikkelen "Møglestu Husmorskole" fra *Byggekunst*
- Reguleringsplan fra Lillesand kommune
- Tilstandsanalyse fra Lillesand kommune
- Oppmålingstegninger fra Lillesand kommune
- Originale planer og fasader fra arkivet KUBEN i Arendal

- vegg-vegg i rom
- b, h, bh vinduer & dører
- div: takhøyde
Plassering dør & vindu
Søyler
delmål
veggtykkelse

Hovedtrapp: dinn: opp: 0,156 inn 0,298
16 dinn

Nøddtrapp:
dinn: h: 0,201
d: 0,278
16 dinn opp
5 dinn ned til
repo
6 videre ned til
kjeller

VINDUER

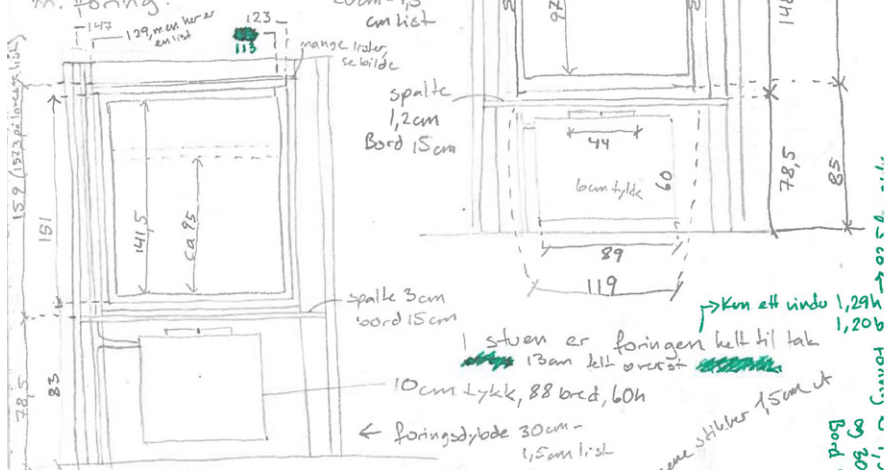
Foring & originale vinduer

Vindu i spisesal, m. foring:

Har vært samme??

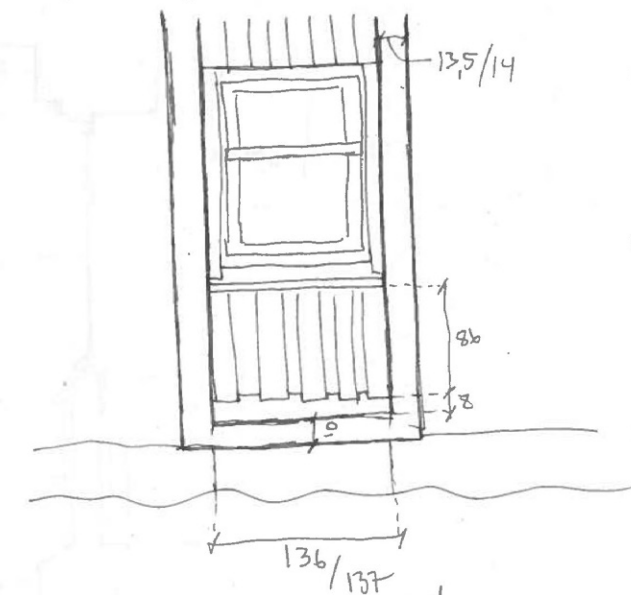
Vindu på hybelrom, m. foring:

Forningsdybde 20cm - 1,5 cm list

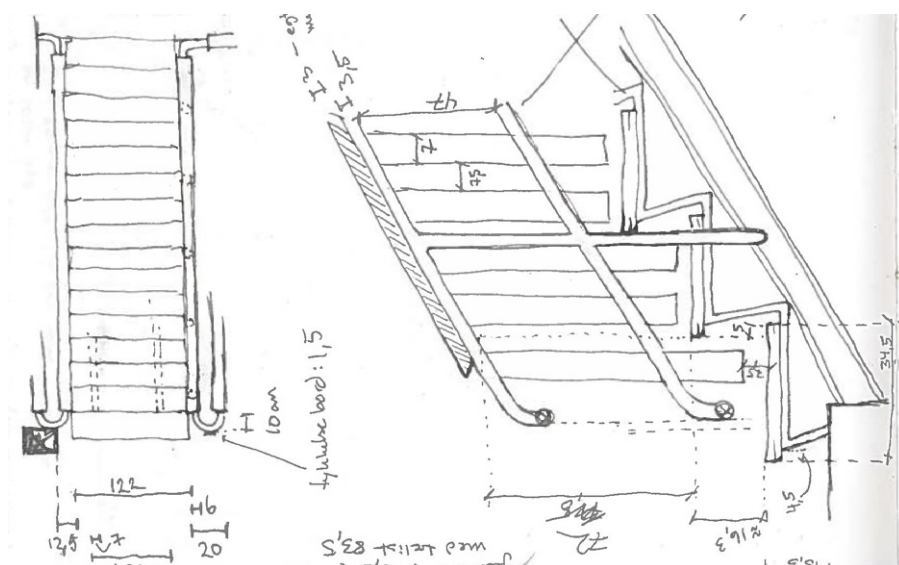

→ Kan ett vindu 1,29h 1,20b
 foring 83
 bord 80
 1,5 cm list

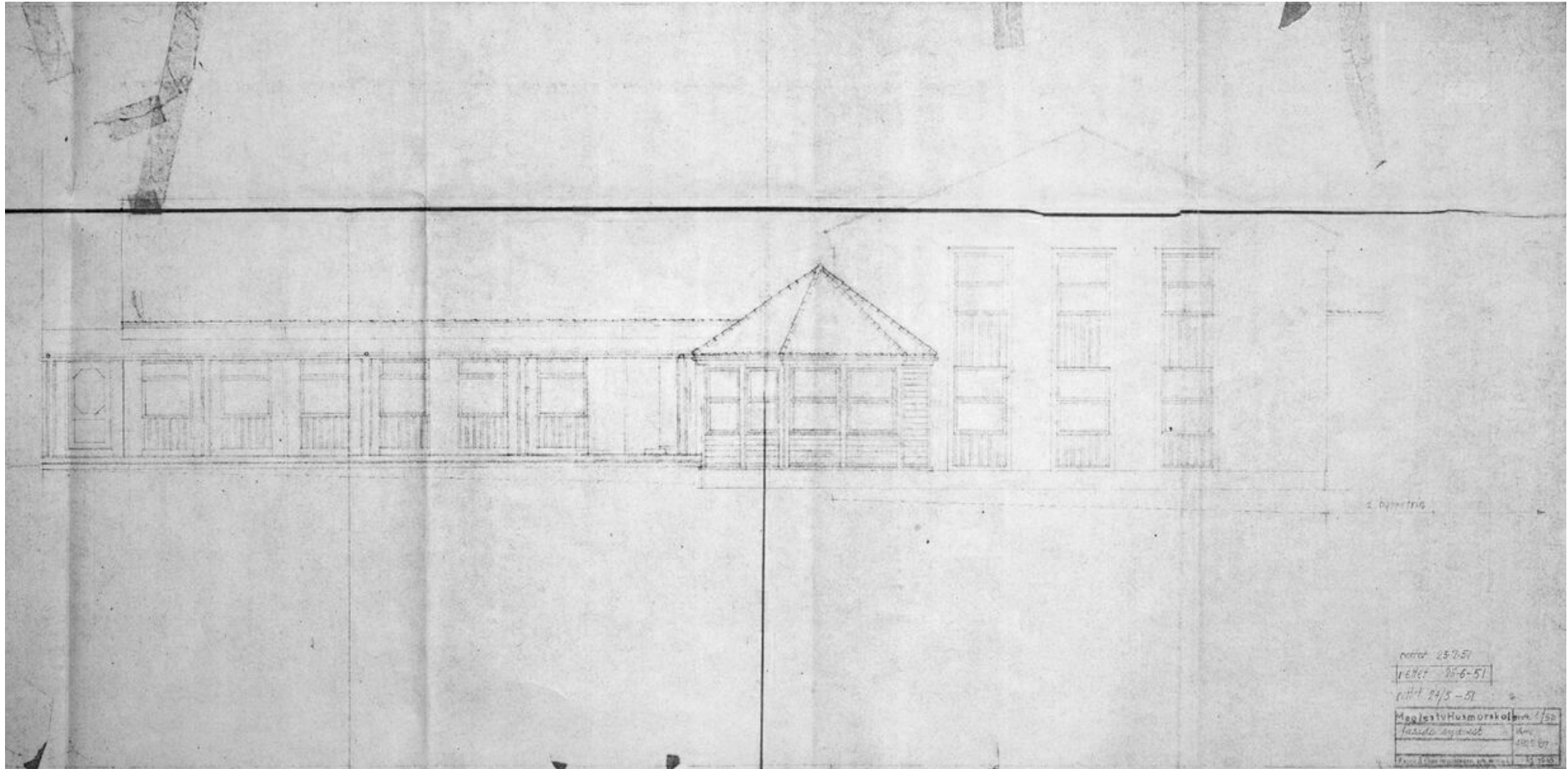
Detaljing foring vindørs; hyble

lykkebe fra muregg 8
 7

Ved første besøk gjorde vi en forenklet oppmåling og registrering av 50-talls-tilbygget ettersom vi var usikre på om dette skulle være en del av oppgaven (t.v.). Ved andre besøk gjorde vi mer detaljerte målinger av enkelte deler av bygget.

notat 25-7-51
planer 15-6-51
ritet 24/5-51

Mogestvoldskolen 1758	
fasade tegning	1951
	1951

Ved andre besøk var i innom arkivet KUBEN i Arendal og fikk se de originale fasadene og planene fra Brochmanns arkitektkontor.

Analyser

Historisk analyse

Vi studerte endringer i situasjonen og bygningene, hva som førte til disse endringene, og hvilken betydning de har hatt.

Arkitektonisk analyse

Vi studerte Brochmanns arkitektur, og sammenliknet hans andre bygg med 50-talls-tilbygget på Møglestu. Dette hjalp oss å forstå arkitekturen bedre. Den originale planen var også til stor hjelp til forståelsen av bygningen.

Dagens situasjon

Ved å sammenlikne det vi fant i den historiske analysen med dagens politiske situasjon, kom vi fram til det vi mener kan være viktige årsaker til at bygningen har så lav status i kommunen.

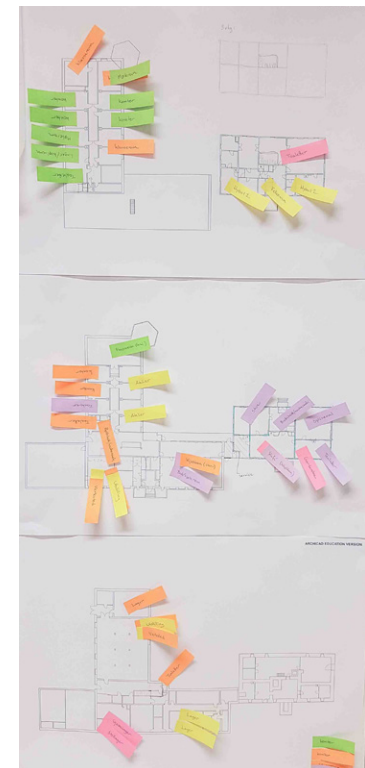
Sammenlikning av Brochmanns bygg: Husmorskolen på Møglestu og Astmahjemmet i Kongsberg. (Bilde fra postkort sendt 1958).

Likheter i uttrykk og komposisjon. Lave bygg rundt et tun, rekke med vinduer i streng rytme. Begge bygg er tilpasset det lokale: fjellhytte/ hvitmalt "sørlandshus". Lavmælte bygg tilpasset omgivelsene.

Program og scenarioplanlegging

Vi forsøkte først å skape et konkret program for tomten, men bestemte oss etter hvert for å jobbe mer generelt. Etter en omfattende utforskning av program i starten, tok vi med oss noen forslag videre som scenarier. Sentralt for disse er å tilrettelegge for vern gjennom bruk som i minst mulig grad privatiserer bygg og hage. Vi mener også at husflid og kulturskole kan fortsette å bruke lokalene i Låven, og har kommet med noen forslag som kan foregå i samspill med dette.

Analyse og værdisætning af BYGNINGER og deres omgivelser

BYGNING: _____

Navn(e):..... Dato.....

VÆRDISÆTNING
HUSETS BÆRENDE BEVARINGSVÆRDIER
Dominerende arkitektoniske og historiske træk, herunder særlige konstruktioner, byggetekniske eller funktionelle forhold

Husmorskoletiden, funskjonalisme, Brochmann

Særlige konstruktioner: fasadene, kjøkkenene, hyblene m. skap innebygget

Hvorfor: fortelle om husmorskole & Brochmanns funk, ark.
Hvor: styrke: kjøkken & hybler
svakhet: sirkulasjon og vestibyle, innganger
Hva: rom, materialitet, vinduer, base-strukturer (synlige)
Hvordan: var-oppgave vent & se

Bygningens og bygningsmiljøets stedsspecifikke træk
Hvitmalt, tilpasset med saltak & rytme, vinduer til hovedhus

ANBEFALINGER

- a Umistelige strukturer, rum og bygningsdele, der skal bevares, vedligeholdes og repareres
- b Skjemmende strukturer, rum og bygningsdele, der bør fjernes.
- c Fjernede eller udskiftede strukturer, rum og bygningsdele, der bør rekonstrueres.
- d Strukturer, rum og bygningsdele, der kan ombygges og transformeres
- e Nye strukturer, rum og bygningsdele, der kan tilføjes.

a muligens bevaringsverdig, men ikke umiskelig, se over

b systemgult & tak, sliter segger på anordning kjøkkenet & skolekjøkkenet
lindrum i vestibyle og hybler påbygg??
lullet trapp må åpnes, rampe?

c inndeling av vestibyle? vegger mellom hybler?
trapp til stue,

d inngangssituasjon og overgang mellom hovedhus & tilbygg
Vestibylen og gangene i kjelleren påbygg?
kjeller-hall

e universell utforming
tydeligere ankomst ute
våtrom/toiletter/bad ny inngang til skolekjøkken?

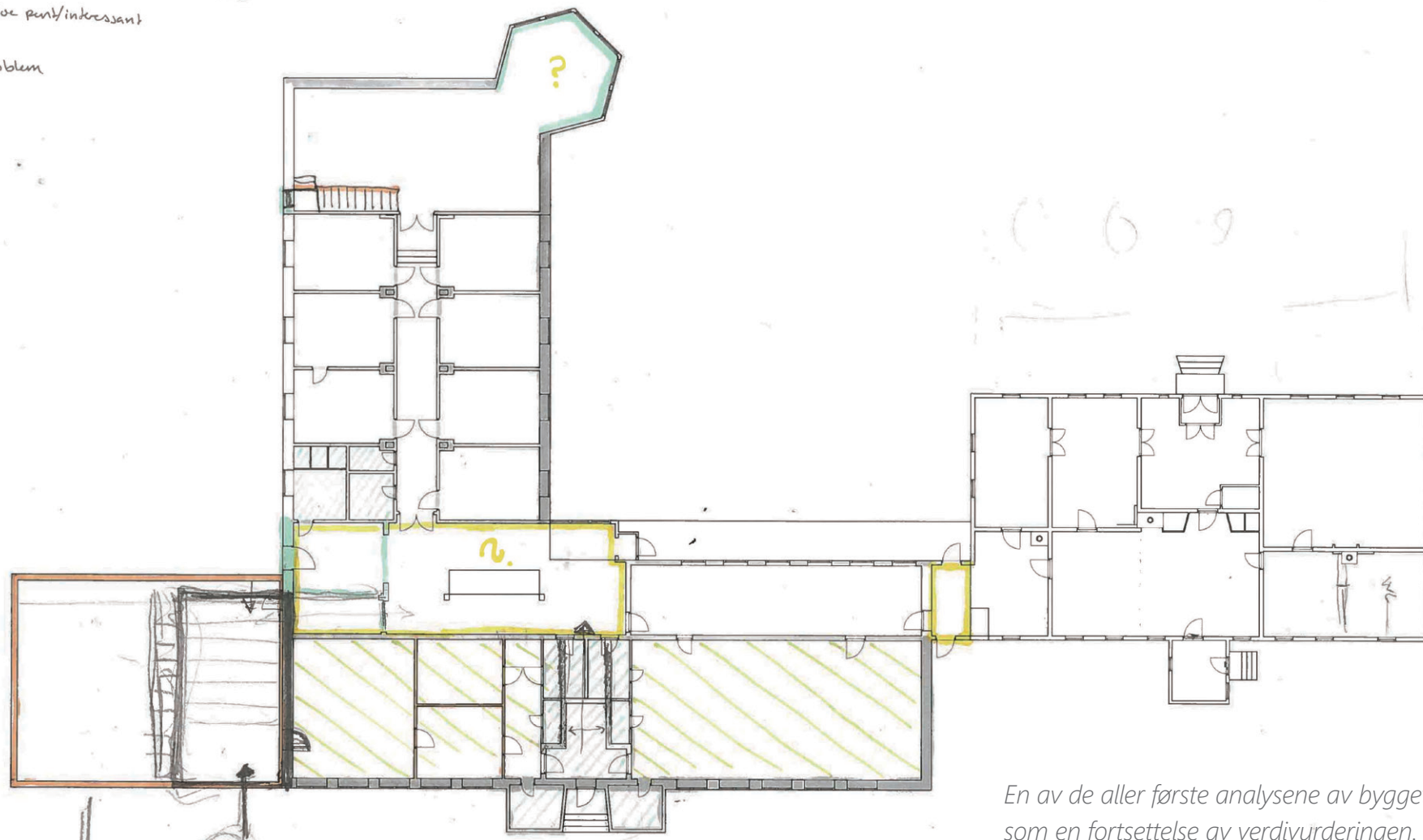
Verdivurdering

Vi har i hovedsak brukt *Analyse- og Værdisætnings-Metoden* av Vadstrup som verktøy for å finne sentrale verdier i 50-talls-tilbygget. Disse "bærende bevaringsverdiene" har vært viktige holdepunkter i avgjørelsene videre: Fortellingen om husmorskolen, og Brochmanns arkitektur/den funksjonalistiske stilen.

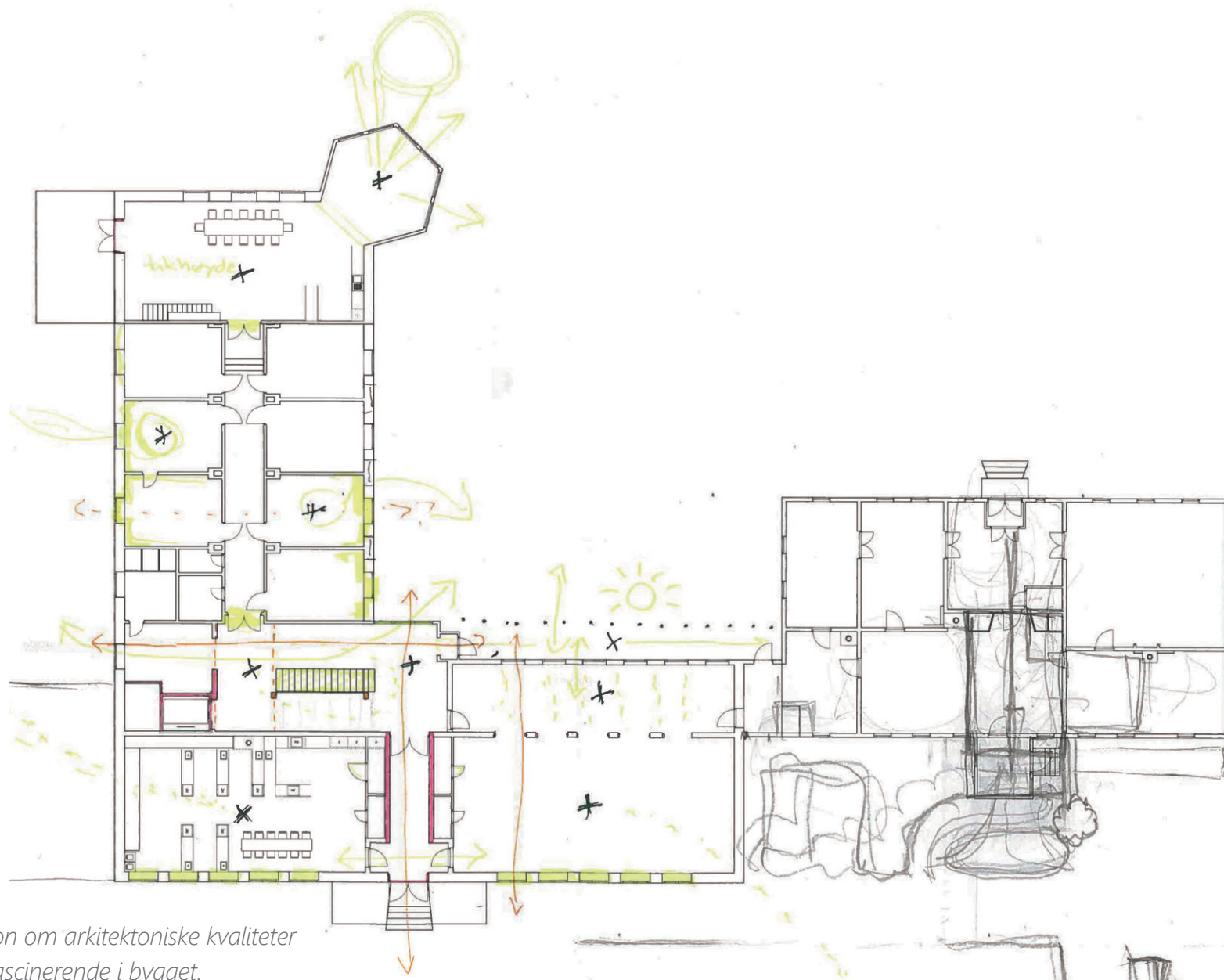
Vi har også brukt *manual* for tilstandsanalyse av Kunstakademiets Arkitektskole, og sett på Byggforskeriens forslag til ulike bevaringsvedier.

Videre registrerte vi hva som kan fjernes/rekonstrueres/transformeres/tilføyes, og også arkitektoniske kvaliteter og elementer vi fant fascinerende i bygget.

- Fjernes
- Beholde
- Mulighet → transformasjon
- Noe pent/interessant
- Problem

En av de aller første analysene av bygget, som en fortsettelse av verdivurderingen.

Skisse etter en diskusjon om arkitektoniske kvaliteter og elementer vi fant fascinerende i bygget.

80-talls-påbygget

Mot riving

- 80-talls-arkitekturen er lite interessant for oss i dag, men dette kan endre seg med tiden
- Det er energikrevende å rive betong
- Påbygget forteller historien om utviklingen til anlegget
- Stort rom med god takhøyde i 1. etasje

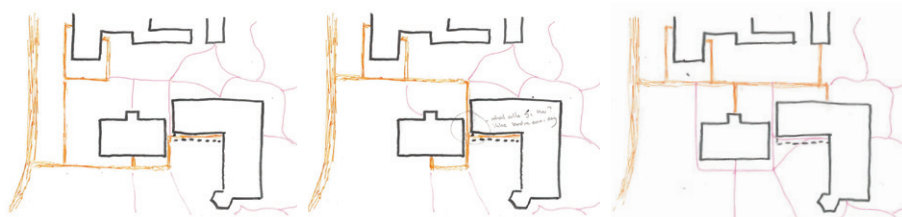
For riving

- Påbygget deler hagen i to og forsterker den uheldige baksiden
- Uten påbygget blir tilbygget mindre dominerende sett fra hagen
- Dårlig utførelse der vindu møter tak - problematisk detalj
- Vinduene slipper inn lite lys og følger ikke den opprinnelige fasadens system
- Påbygget skaper utfordringer for ganglinjene i vestibylen
- Dette er en mindre viktig del av anlegget historisk sett, som gir oss større frihet til å ta et arkitektonisk valg

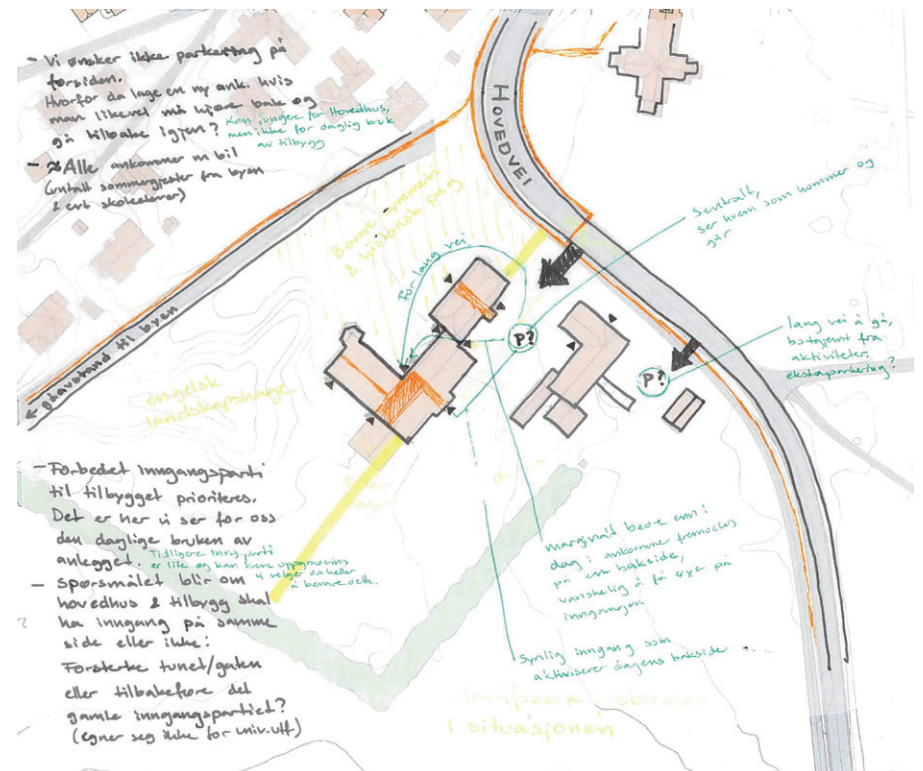
Vi finner det mer arkitektonisk interessant å jobbe videre med et forslag der 80-talls-påbygget er revet.

Adkomstsituasjon

Vi oppdaget gjennom analysene at det vil være nødvendig å forbedre adkomsten til anlegget. Vi så på ulike muligheter for adkomst, med fordeler og ulemper. Ettersom også Låven er en viktig del av programmet fant vi det best å samle alle hovedinnganger langs en Gate på den tidligere baksiden.

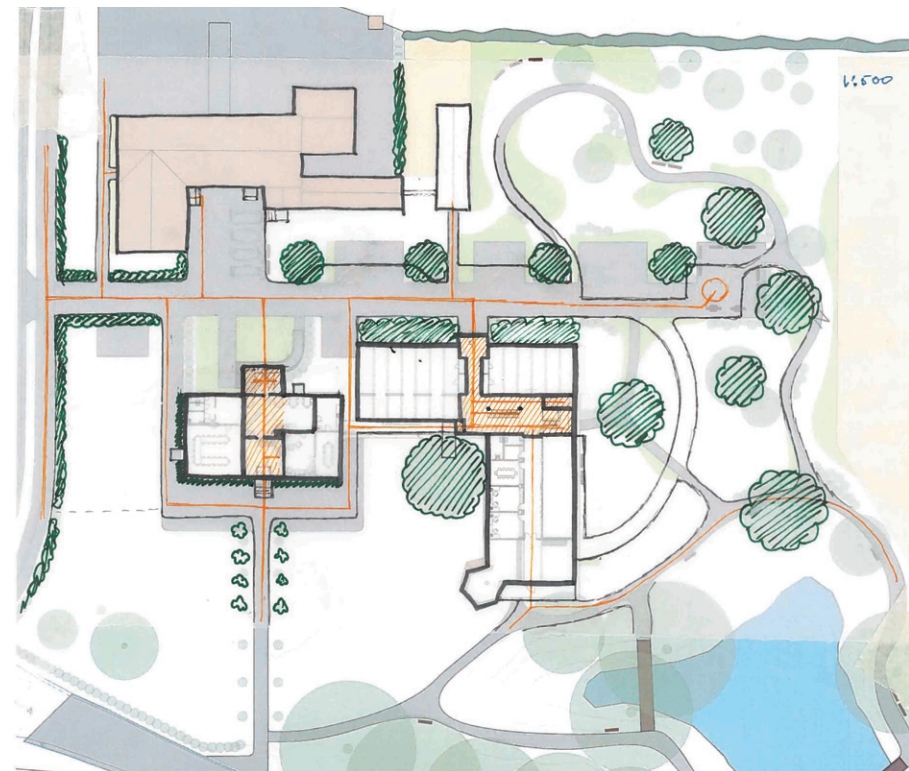
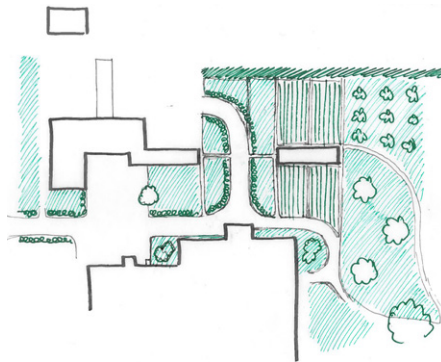
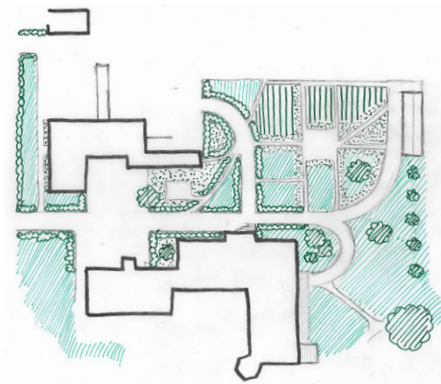

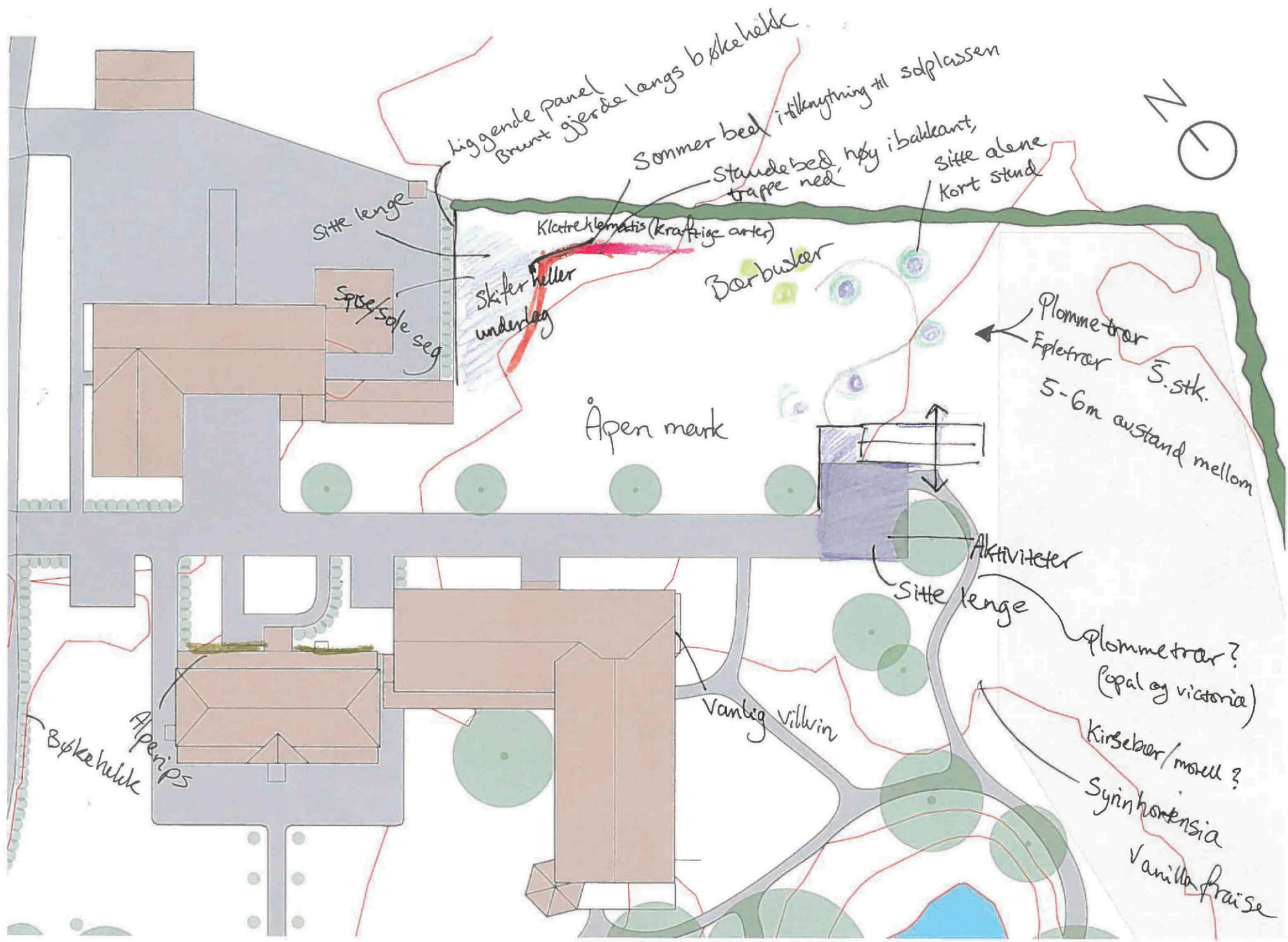
Ulike løsninger for adkomst til anlegget.

Gaten og hagen

Den historiske hagen er en viktig del av anlegget. Store deler av baksiden trenger imidlertid et nytt program, og kan være med på å skape en bedre adkomst. Vi testet ut ulike utforminger av både Gaten og hagen, med fokus på adkomstsituasjonen og det som etter hvert ble den nye oppleveleshagen i nord.

liggende panel
Brunt gjerde langs bøkkehøle

Sommerbed
Stauderbed, høy i bakkeant,
trappe ned

Sittelenge

Klatterklematis (kraftige arter)

Sittelene
Kort stund

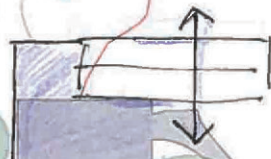
Spise/sole seg

Skifer heller
underlag

Bærbusker

Plommetrær
Epletær
5-6m avstand mellom

Åpen mark

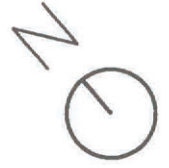

Aktiviteter
Sittelenge

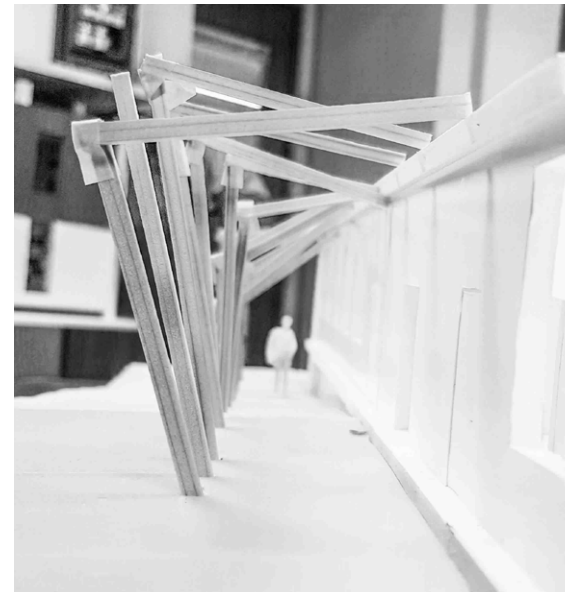
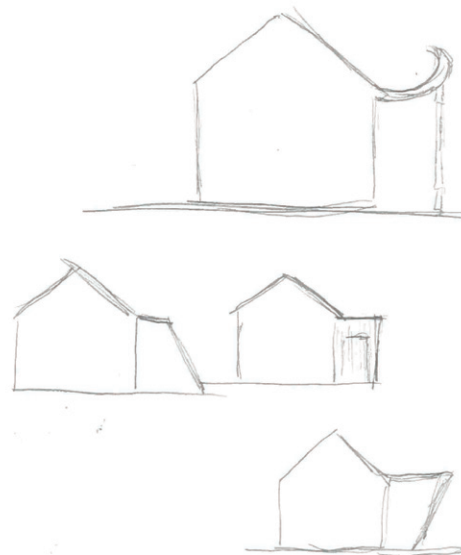
Plommetrær?
(opal og victoria)

Kirsebær/morell?

Syrinhomensia
Vanilla fraise

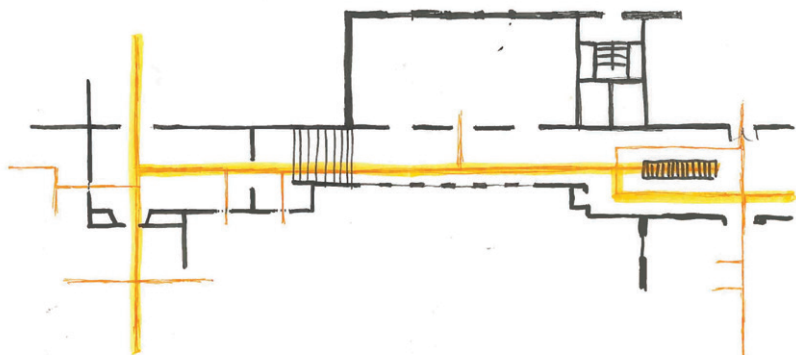

Bøkkehøle
Alperips

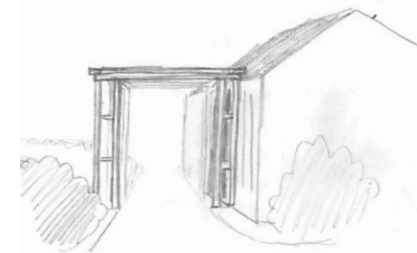
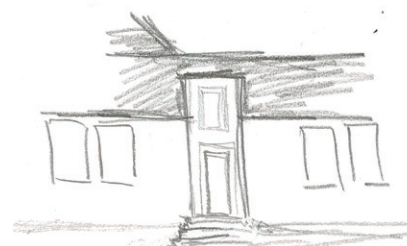
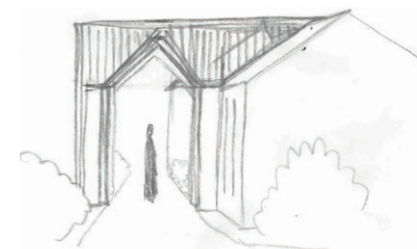
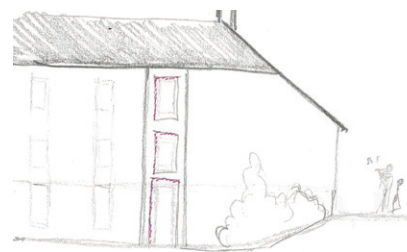

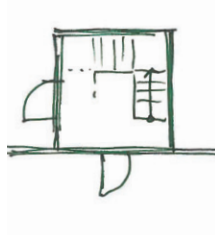
Inngangspartier

Som en følge av vårt valg om å samle inngangene langs en gate ble det viktig å utvikle et nytt inngangsparti. Vi testet flere ulike uttrykk og konsepter og kom etter hvert fram til at byggene bør ha hver sin hovedinngang, i en stil som er tilpasset hver av dem.

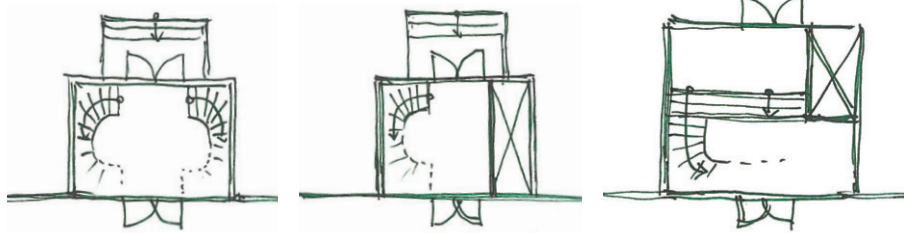

Kommunikasjonslinjer ved felles inngang for begge bygg.

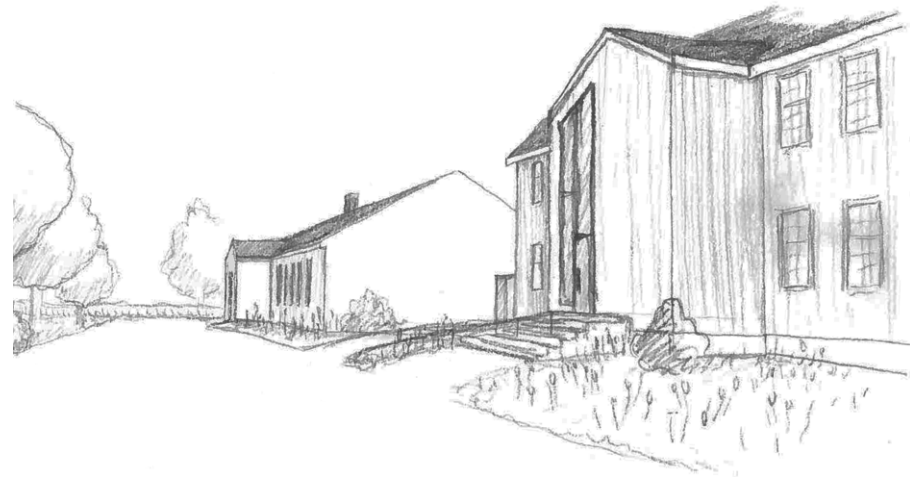
Dagens trappehus på baksiden av Hovedbygget, og tre ulike forslag til ny løsning. Det siste forslaget løser alle nivå-utfordringene i en løsning med heis og vil nok være mest aktuell om man først lager et nytt trappehus.

- Mange synes tilbygget skjemmer hovedbygget - vi ønsker å skille dem slik at de kan få være seg selv hver for seg.
- Vi ønsker ikke å legge til konstruksjoner i en ny stil, ettersom det vil føre til flere elementer i en allerede sammensatt situasjon.
- For å forsterke byggenes individualitet ønsker vi ikke å gi de nye inngangspartiene et felles uttrykk.
- Begge byggene er like viktige, og inngangspartiene bør signalisere dette.
- Vi ønsker ikke å legge heis/nye trapper i det fredede bygget, så her må det nye legges til på utsiden.
- Vi er opptatt av opplevelsen av å ankomme bygningene, og ønsker å skape *helhet* fremfor brudd.

Dagens trappehus med ny trapp og rampe (over), og forslag til nytt trappehus med heis (under).

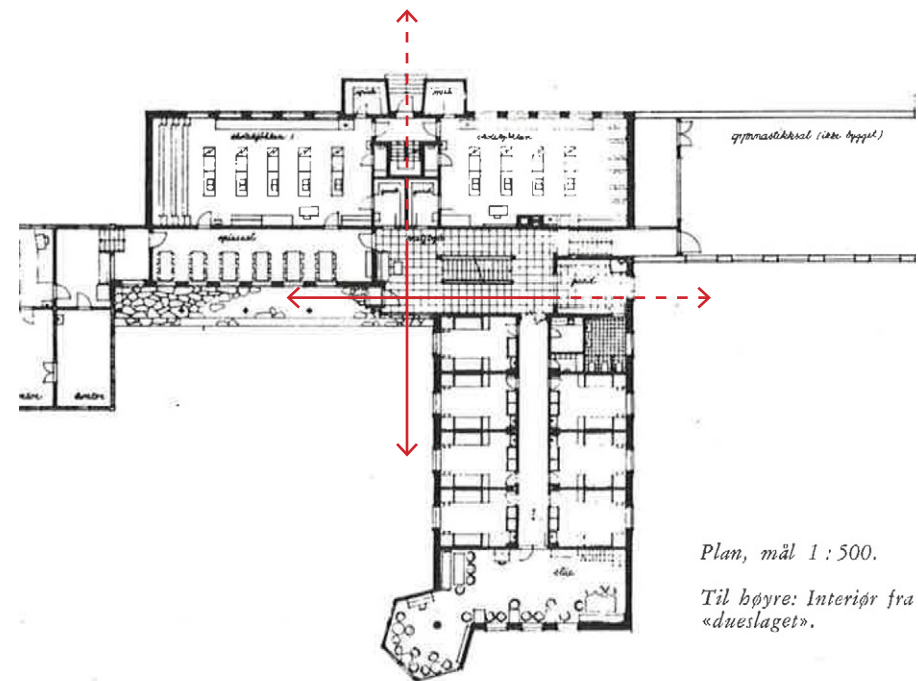

Vestibylen

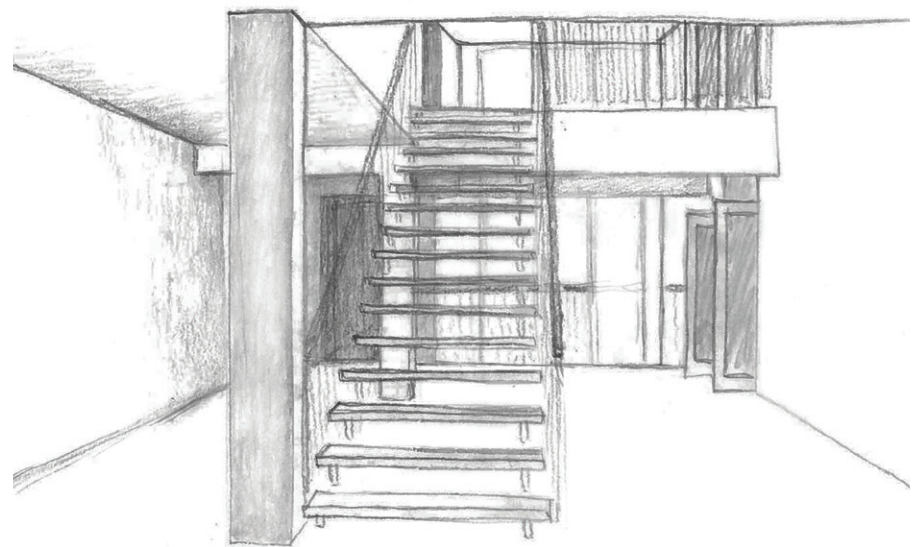
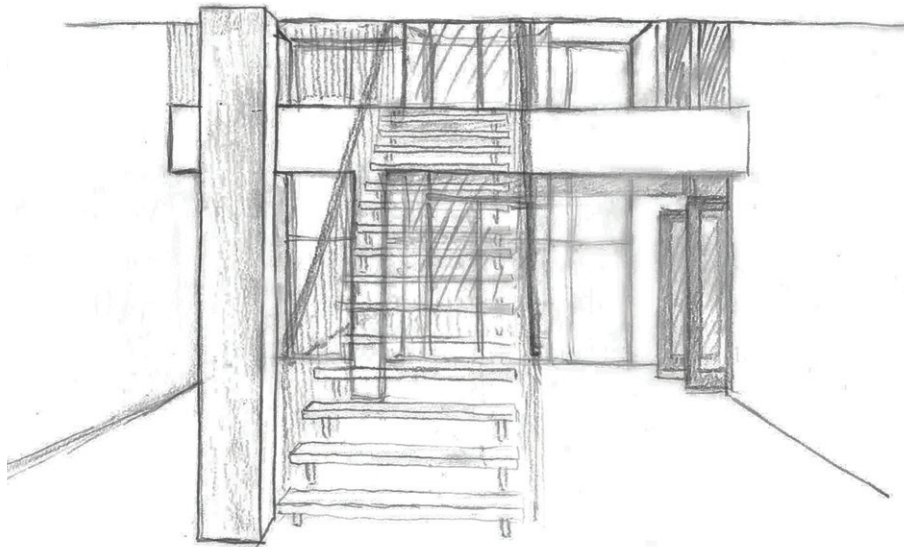
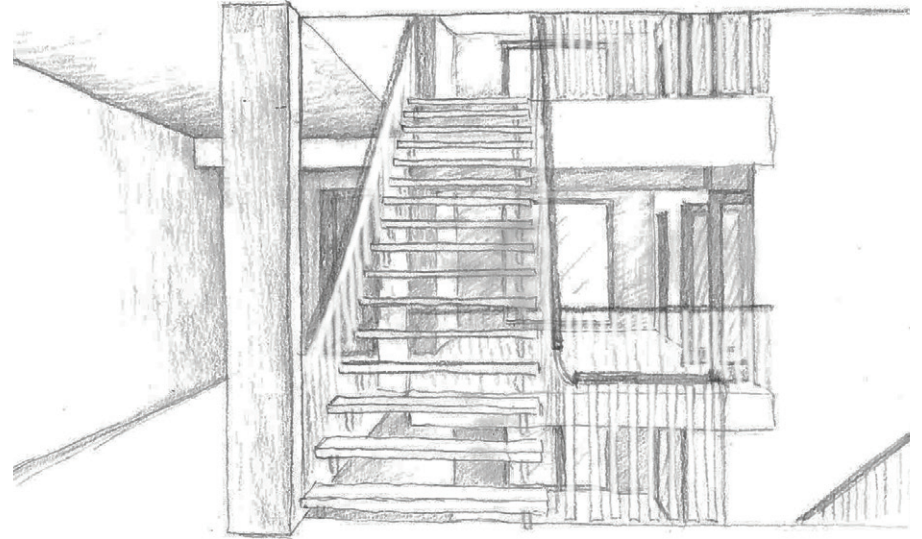
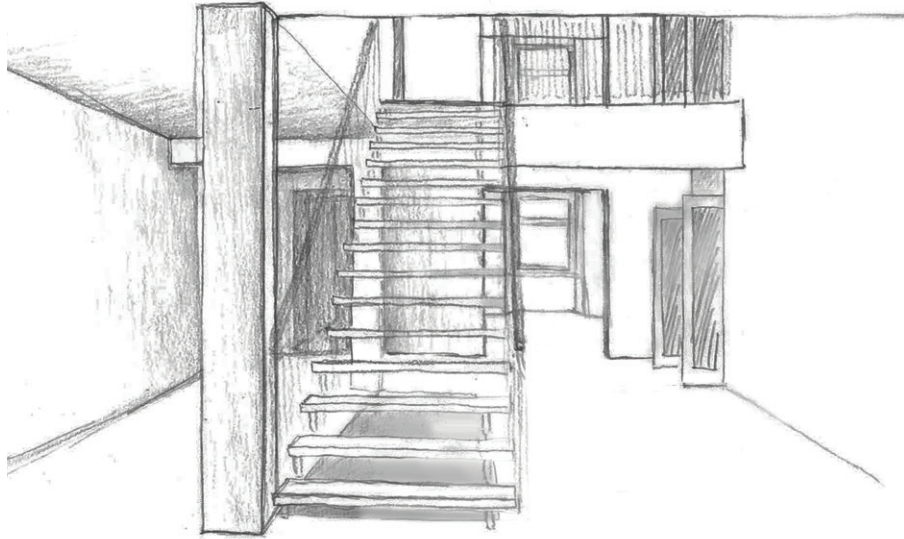
Vestibylen er et rom som ikke fungerer i dag. En av grunnene til dette er at en må gå gjennom halve bygget før en kommer dit, en annen er at rommet har blitt endret slik at rester etter vegger og bærekonstruksjoner gjør rommet forvirrende.

Ved å etablere et nytt inngangsparti har vi forsøkt å gjøre ankomsten til vestibylen mer direkte.

Vi hentet inspirasjon fra Brochmanns originale plan for endringene i vestibylen. Vi tegnet forslag med minimale endringer, og forslag med store endringer, og landet på et sted midt i mellom.

Brochmanns originale plan gav oss forståelse for hvordan bygget var ment å fungere, og vi oppdaget noen interessante siktlinjer.

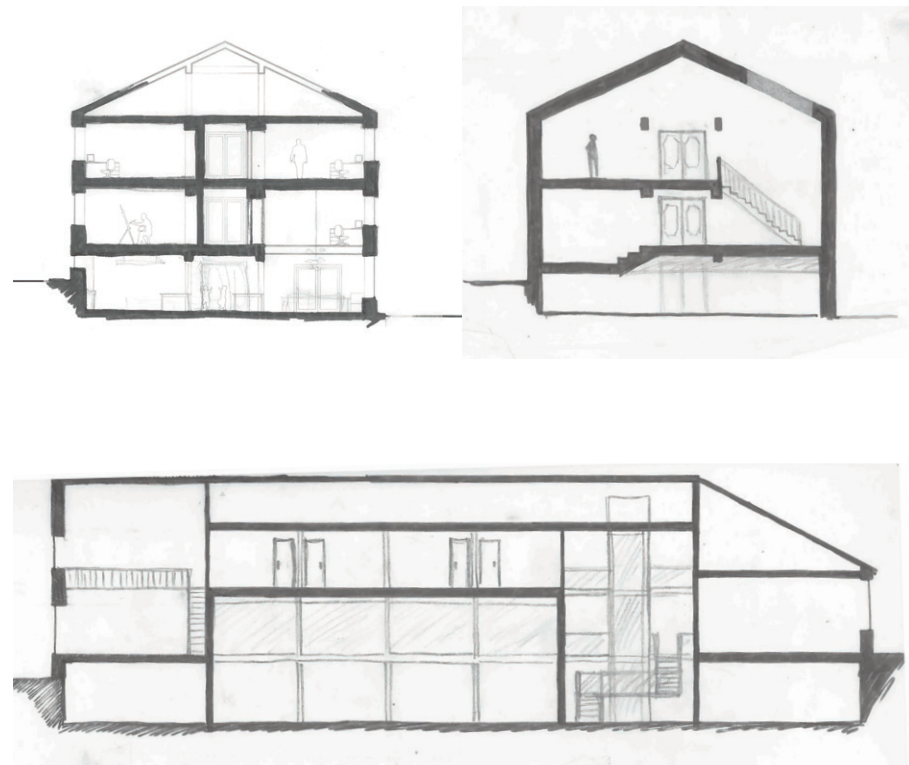

Utviklingen av vestibylen: fra minimale endringer, til store endringer, til noe midt i mellom.

Verkstedet i kjelleren

Etter en workshop der vi kun tegnet bærekonstruksjonen for å se mulighetene for større endringer, oppdaget vi noen nye muligheter.

Ved å fjerne en del av dekket mellom 1. og 2. etasje blir verkstedet i kjelleren et mye mer attraktivt rom med mye lys. Lys bringes også inn i korridoren i 1. etasje, og vi oppdaget muligheten for et spennende samspill mellom etasjer og soner. Med dette grepet oppnår vi både vår intensjon om å skape attraktive rom, og også vår intensjon om tilgjengelighet og lesbarhet.

Fasadetester

Referanser

Butenschøn, P. (2009) Odd Brochmann, *Norsk Biografisk Leksikon*, tilgjengelig fra: nbl.snl.no/Odd_Brochmann

Byggekunst (1953) Møglestu Husmorskole, Nr. 6, s. 160-164

Børresen, T. (2017) Sluttbehandling av Møglestu-planen, *Lillesands-Posten*, tilgjengelig fra: www.lp.no/nyheter/sluttbehandling-av-moglestu-planen-1.1614233

Dannevig, B. (1961) *Husmorskolen på Møglestu 1912-1962*, Arendal: Danielsens Boktrykkeri

Gulbrandson, A. (2017) "Fattiggården" på Møglestu, *Lillesands-Posten*, tilgjengelig fra: www.lp.no/kultur/fattiggarden-pa-moglestu-1.1484752

Haarklau og Lindeberg AS og Faveo Prosjektledelse AS (u.å.) *Konsekvensutredning for kulturminner og kulturmiljø for Gamle Møglestu gård* (Plan ID 2013003668) utredning for Lillesand kommune

Johnsen, B. E. (2017) *Lillesands Historie 1800-1850*, Cappelen Damm Akademisk

Ka 0900 - 710 Aust Ager FK, Bygge- og eiendomsavd. GI Prosjektarkiv. LO 142 Møglestu fagskole, gamle tegninger

Løland-Andersen, H. (2017) Det er lettere å selge sand i Sahara enn å selge Gamle Møglestu, *Lillesands-Posten*, tilgjengelig fra: www.lp.no/nyheter/det-er-lettere-a-selge-sand-i-sahara-enn-a-selge-gamle-moglestu-1.1797616

Michelsen, K. og Bjørkvik, H. (2010) Storgården Møglestu, *Det var en gang*, Årsskrift nr. 12 2010-2011, Vestre Moland og Lillesand Historielag

Nygård, T. (2015) Dag Rognlien, *lokalhistoriewiki.no*, tilgjengelig fra: lokalhistoriewiki.no/wiki/Dag_Rognlien

Trondsen, R. (2015) Dette vil "Sprossa" gjøre med Møglestu, *Fædrelandsvennen*, tilgjengelig fra: www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/ewedM/Dette-vil-Sprossa-gjore-med-Moglestu

Vi har hentet reguleringsplan m.m. fra Lillesand Kommunes nettside om "Gamle Møglestu Gård": www.lillesand.kommune.no/Global-Meny/Planer-og-beretninger/Planer/Reguleringsplaner1/Under-arbeid/Horing-offentlig-ettersyn/Gamle-Moglestu-Gard/

Tusen takk til Else Rønnevig for hyggelige samtaler, omvisning og informative e-poster.

Tusen takk til Asbjørn Olav Larsen i Lillesand Husflidslag for hyggelig samtale og omvisning i "Låven".

Tusen takk til avdelingen for byggdrift i Lillesand Kommune for tilsendt informasjon og tilgang til anlegget.

Tusen takk til Marit Alm Villanger for hjelp med hageplanen.

